

Reformácia

Reformácia – náb. hnutie, kt. sa šírilo v 16.stor z Nemecka do ostatných krajín (Švajčiarsko, zámorie)

Príčiny:

- Začali vznikať soc. rozpory medzi soc. vrstvami v spoločnosti
- Vzbury obyvateľstva (poddaní)
- Zväčšovanie bohatstva v rukách kniežat a cirkevných hodnostárov
- Cirkev zvyšuje poplatky

Cieľ:

- Snaha o nápravu západnej kresť. cirkvi a vrátenie k pôvodným princípom (chudoba)
- Dodržiavanie etických zásad
- Odstránenie svetskej moci cirkvi

REFORMÁCIA V NEMECKU

S reformáciou **začína Martin Luther**, kt. **31.10.1517** pribil na **chrám vo Wittenbergu** svojich **95 téz** – v kt. **kritizoval cirkev** – predávanie odpustkov. Heslom bolo, že jedinou autoritou je Sväté písmo. Lutherovo učenie vyvolalo veľmi veľký ohlas, získalo veľmi veľa prívržencov. Cirkev však s jeho učením nesúhlasila, preto v roku **1520 vydáva pápež Lev X. bulu**, v kt. **Lutherovo učenie odsúdil** a podľa nej mal Luther svoje učenie odvolať. **Luther** ho však neodvolal, **spálil bulu** a v roku **1521** ho preto **exkomunikovali(vylúčili) z cirkvi**.

Na stranu pápeža sa postavil aj rímsko-nemecký cisár **Karol V.** (Habs.) a ten Luthera v roku **1521 Wormským ediktom obvinil z kacírstva** a z neposlušnosti voči autoritám a bol daný do cirkevnej klatby. **Luther** sa dal **pod ochranu saského kurfirsta Fridricha Múdreho**. Žil na jeho hrade **Waltburg**, kde prekladal do spisovnej nemčiny Nový zákon.

Pod vplyvom Lutherovho učenia v roku **1524-26 v Nemecku došlo k sedliackej vojne** – najvýraznejšia bola v strednom Nemecku – pod vedením **Tomáša Munzera** – bola **neúspešná**-došlo len k upevneniu nevoľníctva.Luther chcel len zmenu cirkvi.

1526 – Speyer – Karol V. dal **hlasovať o správnosti alebo nesprávnosti reformného hnutia**. Reformátori tvrdili, že sa to nedá (protestovali) ->**protestanti**

1530 – ríšsky snem v Augsburgu – za **protestantov bol Filip Melanchton**, kt. vytvoril **augsburské vierovyznanie – základ luteránskej cirkvi** – toto vyznanie však katol. cirkev neuznala

1555 – dochádza k **uznaniu augsburského vierovyznania podpísaním Augsburgského mieru** – rovnoprávnosť luteránov a katolíkov podľa zásady :„Koho vláda, toho náboženstvo.“- o náboženstve poddaných rozhoduje ich pán

Šírenie reformácie

- Švajčiarsko:
  - o Zurich – **Ulrich Zwingli**
  - o Ženeva – **Ján Kalvín** – predstavoval radikálnu reformáciu, bol ochotný násilnou formou prinútiť ľudí k uznávaniu Božích prikázaní

Spojenie Zwingliho a Kalvína = **reformovaná (kalvínska) cirkev**

- Francúzsko
  - o *hugenoti*
- Anglicko
  - o základ pre anglikánsku cirkev

BAROK

Pôvod slova: nejasný, asi z portug. slova barocco – perla nepravidelného tvaru

- **Vznikol v 16. Stor. v Taliansku – Ríme**
- Rozšírený najmä v 17.-18. stor. po celej Európe

Charakteristika:

- **Pochmúrna nálada** – v súvislosti s udalosťami v Európe (nábož. vojny, zhoršenie život. podmienok)
- Ľudia prišli o životné istoty
- Ľudia hľadali istotu v nadpozemskom svete, mystike, božstve – toto využíva kat. cirkev ->šíri rekatolizáciu – chcela opäť získať veriacich . – vzniká **jezuitský rád – Ignác z Loyoly**

Hlavný cieľ: vzbudiť dojem a zaujať ich pozornosť – dôraz na vonkajší vzhľad, nie na funkčnosť

ZNAKY:

- Zložitosť – krčovitý pohyb
- Nepravidelnosť tvarov
- Dynamickosť
- Pompéznosť
- Ozdobnosť
- Barokové antitézy (hmota x duch ; svetskosť x askéza ; senzualizmus x duch. Život)

ARCHITEKTÚRA

Typické stavby – kostoly, chrámy, kláštory, univerzity, zámky, kaštiele, letohrádky, paláce, námestia, fontány, kvetinové záhradky, parky

Predstavitelia: Gian Lorenzo Bernini, Francesco Borromini

Materiál: kameň, mramor, **zlato**

Znaky stavieb:

- Monumentálne stavby so zložitým pôdorysom
- Okná – rôzny tvar – nepravidelný
- Klenba zdobená freskami
- Interiér – štuková výzdoba, tapety, hra svetla a tieňa

1. baroková stavba: Il Gesu v Ríme – kostol

Stavby: Bazilika sv. Petra – Vatikán (Bernini) ; Stolec sv. Petra ; Versailles, Schonbrunn

MALIARSTVO

Predstavitelia: Rembrandt, Rubens, Murillo, Velázquez

SOCHÁRSTVO

- Plastika
- Zobrazenie života, emócií, výrazné farby
- Prirodzený pohyb – gestom, šatami, vlasmi
- Duševný stav – smútok, radosť, hnev, strach

Morové a mariánske stĺpy – B. Štiavnica, Kremnica

HUDBA

Predstavitelia : Bach, Monteverdi, Vivaldi, Händel - opera